

Potep po Gradiščanskem naj nam daje polet!

Nekateri smo že pred dvajsetimi leti znali ceniti tisto, kar Goričko ima. Opozarjali smo, da sta zdrav zrak in voda bogastvo, da krajina ni le prostor za izkoriščanje, temveč za sobivanje s človekom, pa je bilo vse skupaj le osamljen boj z mlino na veter. Sosedje v Avstriji so to znali drugače. Žal pa se mnogi naši ljudje, ki so si tam služili kruh, niso naučili, kako pomembno je ohranjati pokrajino in njene naravne, kulturne ter etnološke posebnosti. Velik greh je bil storjen z arhitekturnimi posegi v pokrajino, saj se bregovi kar šibijo pod »palačami«, ki so jih načrtovali naši domači arhitekti.

Projekt Krajinski park Goričko tokrat mobilizira vse sile v različnih delovnih skupinah, da bi še ujeli zadnjo priložnost za ekonomski razvoj tega prostora. Prepričan sem, da se Krajinski park Goričko mora prodajati! Zveni hudo za Prekmurca, ki tega ni vajen, ki ga je tega celo sram. Pa vendar, to mora postati naše izhodišče, sicer bo za vedno prepozno. Dobro strategijo razvoja ne moremo graditi posamezniki, ki tako čutimo, temveč vse občine in vsi pomembnejši gospodarski subjekti.

Člani delovne skupine »info točke« ter »tradicionalne hiše« smo se pod vodstvom Martina Uitza, vodje projekta, 12. aprila odpravili na ekskurzijo po Gradiščanskem in se na lastne oči prepričali o pozitivnih izkušnjah Avstrijcev. Odlični informacijski centri, kot je tisti v Stegersbachu, so podaljšana roka gospodarskih subjektov, ki s skupno strategijo in z bogatimi promocijskim gradivom uspešno konkurirajo drugim pokrajinam. Tudi vožnja do Nežiderskega jezera nas je vseskozi opozarjala na skrb za sobivanje človeka z naravo. Hiše so tam majhne, z lepimi fasadami in urejeno okolico. Koliko je lahko turizmu koristna volja posameznika pa smo se lahko prepričali v Mönchoffu, kjer sta zakonca na svojem dvorišču zgradila več kot trideset starih objektov, delavnic, šolo, gostilno, kino-dvorano in celo cerkev! Še posebno smo bili navdušeni nad ogromno novo vinoteko v Golsu, kjer na polih različni vinogradniki predstavljajo svoje vino po ceni, ob kateri lahko le zardevamo. K večjemu spoštovanju dobrega vina lahko prispeva tudi višja cena in boleče sem pomislil po kako nizkih cenah se pri nas prodajajo naša vrhunska in z medaljami ovenčana vina!

Folklor

Skupine Tradicionalne obrti, Kulturna dediščina ter Les in Slama na ekskurziji na Madžarskem

Mešanica občutkov je dozorela v prepričanje, da je zdaj čas za smeje načrte, čas da skupaj zastavimo in prepričamo vse tiste, ki bi v tem prostoru lahko veliko prispevali.

Jože Gutman

Obvestila

Na Murskem valu, bo 18.5.2003 v oddaji Nedeljska kuhinja z vami kuhal *Franci Zidar*, direktor *Kozjanskega parka*. Kozjansko ima tako kot Goričko poleg naravnih lepot tudi pestro kulturno krajino, ki lahko domačinom z nadaljevanjem sonaravnega gospodarjenja skozi trajnostni razvoj nudi kvalitetno in zdravo življenje.

V ponedeljek, 19. 5. 2003 ob 19.00 bo v hotelu Vivat v Moravskih Toplicah predavala gospa Kocuvan iz Upravne enote Murska Sobota o osebnem dopolnilnem delu, s poudarkom na izdelovanju izdelkov domače in umetnostne obrti in možnostih občasnega lokalnega vodenja skupin. Prav tako bo predstavila možnosti, ki jih imajo gospodinjstva pri oddajanju sob turistom. Gospod Stane Bizjak iz Ministrstva za gospodarstvo pa bo spregovoril predvsem o kategorizaciji sob in nastanitvenih kapacitet.

V nedeljo, 25.5.2003 ob 15. uri bo v gasilskem domu Sv. Jurij predstavitev prednosti eko kmetovanja.

Na Španovi domačiji v Moščancih bo delovna skupina Turizen na kmetiji v torek, 20.5.2003 ob 18.00 uri organizirala predavanje na temo KNJIGOVODSKE IN DAVČNE ZAVEZE (DDV), EVIDENCE IN POROČILA ZA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJAH IN ZA SAMOSTOJNE PODJETNIKE.

Predavala bo gospod Vrečič iz Kmetijsko gozdarske zbornice v Murski Soboti. Gospa Ivanka Donko pa bo spregovorila o težavah, s katerimi se najpogosteje srečuje turizem na kmetijah.

Predavanje je brezplačno za vse udeležence in je namenjeno tistim, ki želite koristne informacije o knjigovodstvu in davkih, nasvetih o turizmu ali drugih oblikah obrti na kmetiji.

Vabljeni!

Izdaja: Projekt Razvoj krajinskega parka Goričko
Urednica: Aleksandra Lehner
Naklada: 10.000 izvodov
Tisk: aiP Praprotnik
Bilten Krajinski park Goričko prejemajo vsa gospodinjstva v nastajajočem Krajinskem parku Goričko brezplačno. Za morebitna vprašanja pokličite na tel. 031 354 149 ali pišite na: park.goricko@guest.arnes.si.
Fotografije: Stanka Dešnik, Jože Gutman, Katja Pobljšaj

Tiskano na papirju brez dodanega klora

KRAJINSKI PARK GORIČKO

MAJ 2003

ŠTEVILKA 5

WWW.PARK-GORICKO.ORG

Spoštovane Goričanke in Goričanci

Kar nekaj časa je minilo od mojega zadnjega nagovora in v okviru priprav na bodoči park se je zvrstilo veliko aktivnosti, od delavnic, izobraževalnih tečajev, izletov, promocije do dela v delovnih skupinah, ki ste jih s svojo udeležbo pravzaprav omogočili prav prebivalci Goričkega.

Projekta skupina je v tem času tudi zbrala in pripravila vse potrebne strokovne podlage, ki so nam služile pri oblikovanju pravnih osnov bodočega parka in končno je pred nami čas, ko bomo lahko skupaj postavili temelje tega novega izziva.

V začetku junija se bo začelo obdobje dvomesečne javne predstavitve, v katerem vam bomo Uredbo o Krajinskem parku Goričko ter strokovna gradiva tudi predstavili na srečanjih v posameznih občinah. V tem času vam bomo tudi na razpolago za vsa vprašanja in pobude, ki jih boste imeli v zvezi z bodočim parkom. Goričko ima veliko biotsko in krajinsko pestrost v največji meri zahvaljujoč svojim prebivalcem. Pokrajina, ki jo je v okviru naravnih danosti delo generacij oblikovalo in ohranilo do današnjih dni, bo s parkom dobila nove priložnosti. V živahnem prihajajočem obdobju pa bo kot prepoznavna regija utrdila svoj pomen tudi preko državnih meja. Veselim se srečanj z vami in vas najlepše pozdravljam.

Mladen Berginc
državni podsekretar za naravo
na Ministrstvu za okolje, prostor in energijo

Štoklja v Ratkovcih

Vinska klet v goricah nad Bogojino

Kaj nam bo prinesel Krajinski park?

V zvezi z ustanovitvijo parka se pojavlja kar nekaj vprašanj, ki se nanašajo predvsem na strah pred morebitnimi omejitvami.

V tej številki poskušamo odgovoriti na nekaj najpogostejših pomislov.

Kaj torej pridobim, če sem v parku?

- Povezovalno ustanovo, ki bo pomagala pri razvoju območja in zagotavljanju kvalitetnega življenja v čistejšem okolju.
- Pomoč pri upravnih postopkih, možnost povezovanja posameznih dejavnosti.
- Možnost trženja pod skupno blagovno znamko. Pomoč pri razvoju kmetijstva, turizma in drugih dejavnosti.
- Svetovanje glede izpolnjevanja prijav za posamezne razpise in obveščanje o možnostih za kandidature za razvojna sredstva.

Nenazadnje pa tudi povezavo z obstoječimi parki v Sloveniji, vključevanje v mednarodne organizacije parkov, svetovanja in izobraževanja slovenskih ter tujih strokovnjakov, izmenjava izkušenj z drugimi parki.

Ali bo kmetovanje z ustanovitvijo Krajinskega parka Goričko ovirano?

V Uredbi kmetovanje ni z ničemer omejeno. V območjih ogroženih vrst pa bomo še posebej vzpodbujali naravi prijazno kmetovanje.

V krajinskem parku Goričko želimo v prvi vrsti ohraniti kulturno krajino. Način obdelave in delitev tal po načinu rabe lahko danes občudujemo v slikoviti podobi Goričkega, ki bo čedalje bolj iskana dobrina sodobnega človeka. Kmetovanje bo tako v Krajinskem parku še naprej zaželena in tudi spodbujana dejavnost (Slovenski kmetijsko okoljski program, SKOP), sam način kmetovanja, ki že obstaja na tem območju, pa nudi možnost usmeritve v ekološko kmetovanje, ki je v Sloveniji vedno bolj prisotno in spodbujano. Pri tem je treba poudariti, da ne gre za prisilo, ampak za odločitev posameznika, da izkoristi podpore in spodbude, ki jih ekološkemu kmetijstvu država že daje. Uporaba kemičnih sredstev v kmetijstvu z ustanovitvijo parka ne bo prepovedana, prednostno pa bo park pomagal k boljšemu trženju predvsem naravi prijazno pridelane hrane. Tudi zložbe tal, ki so iz vidika kmetijstva seveda potrebne, lahko usmerjamo v smeri povečanja učinkovitosti kmetovanja ob hkratni skrbi za varstvo narave in človekovega okolja.

Na vseh področjih kmetijstva bo Krajinski park sodeloval z Zavodom za kmetijstvo in gozdarstvo v M.Soboti.

Ali bo v Krajinskem parku Goričko dovoljena sečnja gozdnega drevja?

Način gospodarjenja z gozdovi bo ostal nespremenjen.

Nadzor nad sečnjo gozdnega drevja in načrtovanje pogozditev ureja Zavod RS za gozdove, izpostava v M.Soboti, kar se z ustanovitvijo parka ne bo spremenilo. V gozdno-gospodarskih načrtih, ki se sprejemajo vsakih 10 let je začetno območje gozdov in predpisan način sečnje, gospodarjenja in obnove gozdov. Krajinski park Goričko bo v sodelovanju z Zavodom za gozdove pomagal usmerjati rabo novih, spontano zaraslih gozdnih površin in gospodarjenje z negozdnim prostorom znotraj gozdov. S ciljem ohranjanja ravnovesja v kulturni krajini je vzdrževanje travniških in njivskih površin znotraj gozdov nujno potrebno kot ukrep zmanjševanja pritiska rastlinojede divjadi, ki drugod povzroča škodo na kmetijskih poljščinah.

Ali bo park postavljala dodatne pogoje pri graditvi stanovanjski hiš in gospodarskih objektov?

Postopki pridobivanja potrebnih dovoljenj za posege v prostor ostanejo nespremenjeni.

Tudi po ustanovitvi parka bodo občine še naprej v celoti obdržale pristojnost načrtovanja prostora. Naravovarstvena služba (Zavod RS za varstvo narave in Agencija RS za okolje) v skladu z Zakonom o ohranjanju narave sodeluje pri prostorskem načrtovanju kot eden izmed partnerjev. In sicer tako kot na celotnem območju Slovenije (torej tudi v bodočem parku): z naravovarstvenimi smernicami, v katerih določi pogoje, ki jih je potrebno upoštevati pri pripravi dokumentacije; v fazi pridobivanja dovoljenj pa z naravovarstvenim soglasjem. Krajinski park

Goričko ne bo imel vloge soglasje-dajalca. Vsi postopki pri prostorskem načrtovanju in pridobivanju dovoljenj tako potekajo enako kot izven parka v skladu s prostorsko in gradbeno zakonodajo, ki je bila nedavno sprejeta. Park pa je lahko v pomoč predvsem pri iskanju sredstev in je hkrati lahko tudi svetovalec pri obnovi pomembne stavbne in kulturne dediščine.

Kakšen bo postopek pri prodaji nepremičnin?

V bodočem parku lahko na podlagi Zakona o ohranjanju narave država kot ustanovitelj parka uveljavi prednost odkupa kmetijskih, gozdnih in vodnih zemljišč pred drugimi kupci.

Ob prodaji takšnih zemljišč (kmetijskih, gozdnih in vodnih) bo torej potrebno na upravo parka in na Agencijo RS za okolje posredovati vlogo s ponudbo. Pri tem je država dolžna odkupiti zemljišče po ponujeni ceni. Poudariti še velja, da se prednostna pravica uveljavlja le za tista zemljišča, ki imajo z vidika varstva narave izjemen pomen.

Ob prodaji stavbišč, hiš, dvorišč, ipd. takšnega postopka ni.

Upamo, da smo s tem odgovorili na nekaj vprašanj. Ob tem vas vabimo, da nam tudi svoja vprašanja sporočite na telefonsko številko 031 354 149. Odgovore bomo objavili v naslednji številki.

Strokovni izlet po Železni županiji

Delovna skupina za »Tradicionalno obrt« se je 26. aprila 2003 odpravila na izlet v Köszeg in Szombathely. V Köszegu, slikovitem srednjeveškem mestecu, smo obiskali muzej, ki razstavlja ohranjene delavnice mojstrov rokodelstva in obrti ter si ogledali staro mestno jedro. Sledila je vožnja v Szombathely, prestolnico Železne županije, kjer smo se najprej ustavili na kosilu v znameniti Pasztor cardi ter ob prijetnih zvokih madžarske glasbe uživali v odlični hrani. Nato smo se sprehodili do muzeja na prostem, kjer se je ta dan odvijal Jurijev rokodelski sejem. Voden ogled domačij iz različnih krajev Železne županije ter sprehod med stojnicami rokodelcev, kakor tudi nastopi glasbenikov in nastop temperamentne folklorne skupine budimpeštanskega Društva Hrvatov, so nas tako očarali, da se nekateri udeleženci kar niso mogli odpraviti s prizorišča prireditve. Vseh 52 udeležencev izleta, med katerimi so bili poleg članov naše delovne skupine tudi člani delovnih skupin "Kulturna dediščina" ter "Slama & Les", smo se polni vtisov v večernih urah vrnili na Goričko.

Daniela Topolovec

Občina Hodoš

Preteklost Hodoša sega daleč nazaj

V knjigi I. Zelka pod naslovom *Prekmurje do leta 1500* izvemo, da se je naselje Hodoš omenjalo že v letu 1331, neuradni viri pa ga omenjajo že veliko prej. Od kod izvira ime naselja ni povsem znano, omenjajo pa, da morda po priimku Hodoši. Spet drugi razlagajo, da je ime dobilo po bobru, v madžarščini Hódok, ki so živeli v močvirnem predelu doline Gyöngyös. Leta 1908 so naselje preimenovali v Órihodos, leta 1920 pa nazaj v Hodoš. Med drugo svetovno vojno je naselje ponovno dobilo ime Órihodos, danes pa se imenuje Hodoš-Hodos.

Svoj čas je bil Hodoš upravno središče z notariatom, cerkveno središče z evangeličansko šolo, poveljstvom obmejne službe, okrajnim gasilskim poveljstvom, policijsko postajo, mednarodno železniško postajo, pošto, osemletno osnovno šolo, babičino službo, lovsko družino in mesnico. Močno gospodarstvo se je postavljalo tudi z eno najboljših zadrug in z urejeno finančno službo.

Evangeličansko cerkveno skupnost so vodili ugledni teologi, med drugimi Jurij Cipot (1794-1834), ki je napisal prvo molitveno knjigo Duhovni aldiv. Tudi največji pomurski cerkveni pisec Janoš Kardoš (1801-1875), je ustvarjal v tem času. Njegova najpomembnejša dela so Mali katekizmus, Kratki navuk krsztsansztva, Veliki katekizmus, Krsztsanszke czerkvene pesmi in Novi abecedar. Pokopan je na Hodoškem pokopališču.

Končno do svoje občine

Leta 1994, ko so se slovenske občine reorganizirale, žal nismo uspeli izglasovati samostojno občino z naselji Hodoš, Krplivnik z zaselkom Domaföld in Domanjševci. Takrat se je čez noč večina poslank in poslancev v DZ RS premislila in raje ustanovila občino Hodoš-Šalovci, s sedežem v Šalovcih. Vendarle smo upali dalje in po štirih letih trdega dela v juliju 1998 izglasovali samostojno občino Hodoš, v katero spada še naselje Krplivnik z zaselkom Domaföld. Tako je nova samostojna občina začela z delom 1.1.1999 leta. Čeprav po številu prebivalstva občina spada med najmanjše v Sloveniji, smo s skupnimi močmi v tem obdobju uspeli marsikaj narediti. Zgradili smo cestno infrastrukturo, kanalizacijo, čistilno napravo, kulturno dvorano,

Občina Hodoš

Skupina Info centri na ekskurziji degustira vina

mrliško vežico, obnovili smo šolo in vrtec, ki ga bomo predali svojemu namenu ob občinskem prazniku.

V naši občini živijo predvsem pripadniki madžarske narodnosti, ki pa je po podatkih zadnjega štetja prebivalcev v velikem upadanju. Pravi razlog zanj nam je neznan, možno pa je, da posamezniki nočejo priznati, da so pripadniki te skupnosti. Sam menim, da za kaj takšnega ni pravega razloga, zato ugibamo tudi o morebitnih napakah pri samem popisovanju.

Kruh nam daje semonarstvo in železnica

V letu 1999 so začeli z gradnjo železniške proge Puconci Hodoš državna meja s skupno postajno zgradbo na Hodošu za obmejne službe obeh držav. Temeljni kamen sta položila predsednika slovenske in madžarske vlade, Drnovšek in Orban, dve leti kasneje pa sta predsednika tudi uradno odprla novo progo in po njej so spet zapeljali prvi vlaki čez državno mejo Hodoš.

Poleg maloobmejnega prehoda, ki ga imamo od leta 1967 in mednarodnega mejnega prehoda iz leta 1977 smo tako v letu 2001 dobili še mednarodni železniški prehod. Upamo pa, da bodo prihodnje leto po vstopu obeh držav v Evropsko unijo ukiniteli državne meje in se bodo gospodarske možnosti na obeh straneh meje kar se da izkoristile v skupno dobro. Še zlasti bi to morali izkoristiti na področju semonarstva, ki ima pri nas veliko tradicijo. V začetkih 70 let se je le to začelo razvijati s pridelavo travnih semen pod vodstvom inženirja Banka iz takratne Panonke, ki se je kasneje razvila v TOZD, januarja 2000 pa žal zašla v stečaj. Ravno te dni se bo prodajala nepremičnina v stečaju na dražbi in upamo, da bo novi lastnik nadaljeval s pridelavo raznih semen in s tem zagotovil delovno mesto domačinom in socialno varnost njihovim družinam. V naši občini sta namreč ravno semonarstvo in nova železniška postaja tisti dejavnosti, ki dajeta tukajšnjim ljudem možnost zaposlitve. Sicer pa se otepano z veliko škodo, ki jo dela na našem območju divjad, zato je pomembno, da se za rešitev tega problema povezujemo. Veliko si obetamo z ustanovitvijo Krajinskega parka Goričko, zato si želimo čimprej izvedeti prednosti, ki nam jih bo park prinesel.

Župan občine Hodoš
Ludvik Orban

